Lietas arhīva Nr. AA43-0330-24/19
ECLI:LV:ADAT:2024:0403.A420260422.13.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā, 2024.gada 3.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Karina Krastiņa, tiesneši Agris Dreimanis un Una Mihailova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz politiskās partijas "Zaļo un Zemnieku savienība" pieteikumu par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Televīzija" faktiskās rīcības, ar kuru tā liedza politiskās partijas "Zaļo un Zemnieku savienība" Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ tiesības piedalīties 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī, atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar politiskās partijas "Zaļo un Zemnieku savienība" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 20.jūnija spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Televīzija" (turpmāk – Latvijas Televīzija) sagatavoja rīcības plānu 14.Saeimas vēlēšanām (turpmāk – rīcības plāns). Saskaņā ar rīcības plāna 3.punktu 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs, kas norisinājās 2022.gada 30.septembrī pulksten 21.05 (turpmāk – fināla debates), piedalās to politisko spēku deleģēti Saeimas deputāta amata kandidāti, kas pēc SIA "Pētījumu centrs SKDS" (turpmāk – SKDS) 2022.gada septembrī veiktajiem un septembra pēdējā nedēļā publicētajiem "Latvijas politisko partiju reitingiem" sasniedz 2% robežu.

Iepazīstoties ar rīcības plānu, 2022.gada 24.augustā politiskā partija "Zaļo un Zemnieku savienība" nosūtīja Latvijas Televīzijai iesniegumu, kurā iebilda pret ierobežojumu, ka fināla debatēs atļauts piedalīties tikai 14.Saeimas deputāta kandidātiem, jo tas liedz partiju izvirzītajiem Ministru prezidenta amata kandidātiem, kas nekandidē Saeimas vēlēšanās, piedalīties sabiedriskā medija veidotajos raidījumos, kā arī lūdza informēt par līdzdalības iespēju partiju apvienības izvirzītajam Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/, kurš nav 14.Saeimas deputāta amata kandidāts, piedalīties šajās debatēs.

Latvijas Televīzija 2022.gada 2.septembrī politiskajai partijai "Zaļo un Zemnieku savienība" sniedza atbildi Nr.204/1-8.2, ka rīcības plānā, sagatavojoties 2022.gada 14.Saeimas vēlēšanu priekšvēlēšanu raidījumiem, Latvijas Televīzija ir izvēlējusies primāri likt uzsvaru uz vēlēšanām pieteikto deputātu kandidātu dalību priekšvēlēšanu raidījumos. Vienlaikus atteikts piešķirt papildu līdzdalības iespēju tās izvirzītajam Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ piedalīties debatēs.

[2] Nepiekrītot atbildei, pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2022.gada 13.septembra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta par Latvijas Televīzijas faktiskās rīcības, ar kuru tā liedza pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ tiesības piedalīties Latvijas Televīzijas 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī, atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu Latvijas Televīzijai nodrošināt pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ dalību Latvijas Televīzijas 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Latvijas Televīzijas "Sabiedriskais pasūtījums 2022.gadam", ko ir apstiprinājusi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – SEPLP), noteic, ka Latvijas Televīzijas darbības virziens demokrātijas jomā paredz nodrošināt redakcionāli neitrālu un kvalitatīvu diskusiju un debašu saturu. Pieteicēja prezumēja, ka arī šajā rīcības plānā īpaši paredzētās politiskās debates notiks, Latvijas Televīzijai ievērojot vienlīdzīgu attieksmi pret visām politiskajām partijām, tostarp nešķirojot politiskās partijas, to apvienības, to izvirzītos Ministru prezidenta amata kandidātus un 14.Saeimas deputāta amata kandidātus. Atbilstoši valsts politiskajām tradīcijām Latvijas sabiedrībā šīs debates vēsturiski tiek uztvertas tieši kā premjera amata kandidātu debates. Šādi tās līdz šim ir tikušas atspoguļotas arī plašsaziņas līdzekļos, tostarp arī sabiedriskos elektroniskos plašsaziņas līdzekļos.

[2.2] Latvijas Televīzijas rīcība nav objektīva, precīza un politiski neitrāla. Ikvienam Latvijas iedzīvotājam šķiet pašsaprotams, ka Latvijas Televīzijas rīcības plāna 3.nodaļā aprakstītajās fināla debatēs piedalīsies tieši politisko partiju izvirzītie Ministru prezidenta amata kandidāti. Šāds Latvijas Televīzijas rīcības plānā noteikts regulējums rada nevienlīdzīgu

attieksmi pret dažādām politiskajām partijām un politisko partiju apvienībām. Latvijas Televīzija ir pieļāvusi gan tiesiskās paļāvības, gan vienlīdzības principa pārkāpumus.

[2.3] Izslēdzot no priekšvēlēšanu fināla debatēm pieteicējas izvirzīto vēlēšanu līderi, radītas acīmredzamas priekšrocības tieši pozīcijas partijām un to politiskajiem līderiem. Atbilstoši Latvijā pastāvošai politiskajai tradīcijai Valsts prezidents Ministru prezidenta amatam aicina tieši tās personas, kuras ir attiecīgās politiskās partijas Ministru prezidenta amata pretendenti, kā arī sevi ir veiksmīgi parādījušas priekšvēlēšanu debatēs. Pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam un līderim šāda priekšvēlēšanu aģitācijas iespēja tika nepamatoti liegta. Šāda Latvijas Televīzijas rīcības plānā paredzēta apzināta rīcība neliecina par Latvijas Televīzijas politiski neitrālu un bezpersonisku attieksmi pret pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātu /pers. A/, to formāli nepielaižot attiecīgajām politiskajām debatēm. Latvijas Televīzijas rīcības plānā nav izvērtēts un pamatots šādas rīcības saprātīgums, leģitīmais mērķis un samērīgums.

Līdz šim Latvijas Televīzijas priekšvēlēšanu debatēs piedalījās tieši attiecīgo politisko partiju Ministru prezidentu kandidāti, neizdomājot to atlasē jaunu Saeimas deputāta amata kandidāta esības kritēriju.

[2.4] Latvijas Televīzijas rīcības plānu ar 2022.gada 22.augusta rīkojumu Nr.59/1-3 "Par VSIA "Latvijas Televīzija" rīcības plāna 14.Saeimas vēlēšanām apstiprināšanu" ir apstiprinājis Latvijas Televīzijas valdes priekšsēdētājs, prokūrists Ivars Priede. Šajā I.Priedes rīkojumā nav norādīts tā izdošanas tiesiskais pamats, kā arī minētās amatpersonas tiesības izdot šādu rīkojumu, kas, ievērojot šīs kapitālsabiedrības statūtos noteikto, ļauj apšaubīt šādas amatpersonas vienpersoniskas, no publiskām tiesībām izrietošas pilnvaras.

[2.5] Liedzot /pers. A/ līdzdalības tiesības finālā debatēs, būtiski ietekmēti pieteicējas vēlētāji, tiem pat neapmeklējot 14.Saeimas vēlēšanas, tādējādi Latvijas Televīzijai ietekmējot pieteicējas 14.Saeimas vēlēšanu rezultātus.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 20.jūnija spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Lietā nav strīda, ka finmāla debates jau ir notikušas, līdz ar to tiesa secināja, ka pienākuma uzlikšana Latvijas Televīzijai nodrošināt pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ dalību finālā debatēs vairs nav iespējama. Tādējādi lietā ir vērtējams Latvijas Televīzijas faktiskās rīcības tiesiskums.

[3.2] Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 6.panta pirmā daļa noteic, ka viena nosaukuma deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem ir tiesības sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio pirmajā programmā izmantot priekšvēlēšanu aģitācijai valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku šajā nodaļā noteiktajos gadījumos, kārtībā un apjomā.

Minētā likuma 10.panta trešā daļa noteic, ka vēlēšanām pieteikto deputātu kandidātu sarakstiem ir tiesības vismaz vienreiz piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nosaka priekšvēlēšanu raidījumu norises kārtību, ietverot deputātu kandidātu līdzdalības kritērijus, un šo kārtību savlaicīgi publisko.

No minētajām tiesību normām tiesa secināja, ka tiesības vismaz vienreiz piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos ir viena nosaukuma deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem, savukārt elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir rīcības brīvība noteikt priekšvēlēšanu raidījumu norises kārtību.

[3.3] Lietā nav strīda, ka Latvijas Televīzija ir sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis, kam ir saistoši iepriekš minēto tiesību normu nosacījumi. Tāpat nav strīda, ka /pers. A/ bija pieteicējas izvirzītais Ministru prezidenta amata kandidāts un ka /pers. A/ nebija 14.Saeimas deputāta amata kandidāts.

Pamatojoties uz to, ka pieteicējas izvirzītais Ministru prezidenta amata kandidāts /pers. A/ nebija 14.Saeimas deputāta amata kandidāts, finālā debatēs viņam dalība tika liegta.

[3.4] Pieteicēja norāda, ka Latvijas Televīzijas rīcības plānā noteikts regulējums izraisa nevienlīdzīgu attieksmi starp dažādām politiskajām partijām un politisko partiju apvienībām, proti, tām partijām un partiju apvienībām, kuru izvirzītie Ministru prezidenta amata kandidāti kandidē 14.Saeimas vēlēšanās, ir dota iespēja piedalīties Latvijas Televīzijas organizētās priekšvēlēšanu finālā diskusijās, bet pieteicējai, kuras Ministru prezidenta amata kandidāts šajās vēlēšanās nekandidē, šīs tiesības tiek nepamatoti liegtas. Pieteicēja vērš uzmanību, ka līdz šim Latvijas Televīzijas priekšvēlēšanu debatēs piedalījās tieši attiecīgo politisko partiju Ministru prezidentu kandidāti, neizdomājot to atlasē jaunu Saeimas deputāta amata kandidāta esības kritēriju. Tā tas bijis arī 2018.gada 5.oktobra 13.Saeimas priekšvēlēšanu finālā debatēs.

Tiesa norādīja, ka tiesiski pieteicējas norādīto situāciju nerada Latvijas Televīzijas rīcība, bet to, ka tiesības izmantot priekšvēlēšanu aģitācijai valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio pirmajā programmā ir viena nosaukuma deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem, noteic Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 6.pants. Šāds tiesiskais regulējums ir spēkā no 2013.gada 1.janvāra. Pieteicējai bija iespēja savlaicīgi lemt par personas, kura atbilst izvirzītajām prasībām, deleģēšanu piedalīties Latvijas Televīzijas organizētās priekšvēlēšanu finālā debatēs.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa noteic, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi. Izskatāmajā gadījumā Latvijas Televīzijas rīcība nav pretrunā citētajām tiesību normām.

[3.5] Atbilstoši tiesiskās paļāvības principam privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas (Administratīvā procesa likuma 10.pants). Tiesību doktrīnā tiek atzīts, ka tiesiskā paļāvība ir konstatējama, ja personai ir

bijis uz ko paļauties, proti, iestādes skaidrs un beznosacījuma apsolījums, ja privātpersona uz šo apsolījumu ir paļāvusies un ja privātpersonas paļāvība ir aizsardzības vērta (*Briede J. 10.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013,167.–169.lpp.*).

Tiesiskās paļāvības aizsardzība izriet no tiesiskas valsts principa, saskaņā ar kuru valsts rīkojas tiesiski, paredzami un skaidri. Tajā pašā laikā tiesiskās paļāvības aizsardzība nav absolūta. Tāpēc konkrētās lietas apstākļi ir noteicošie, lai pateiktu, vai priekšroka dodama tiesiskumam un vispārējai sabiedrības interesei vai personas tiesiskajai paļāvībai (*Senāta 2011.gada 12.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-849/2011 10.punkts*).

No minētā tiesa secināja, ka vispirms ir noskaidrojams tas, vai bija kaut kas, uz ko pieteicēja varēja paļauties, vai Latvijas Televīzija ir raisījusi pieteicējā pamatotas cerības uz to, ka tās izvirzītajam Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ būs iespēja piedalīties 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī.

Lai arī nav strīda, ka 2018.gada 5.oktobra 13.Saeimas priekšvēlēšanu fināla debatēs Latvijas Televīzijā piedalījās vairāku politisko partiju Ministru prezidenta amata kandidāti, kuri nebija 13.Saeimas deputāta amata kandidāti, lietā nav pierādījumu, ka par šādu fināla debašu formātu Latvijas Televīzija būtu devusi kādu apsolījumu pieteicējai vai citām politiskajām partijām.

Pieteicējai bija jāzina par konkrēto tiesisko regulējumu, t.i., par to, ka tiesības izmantot priekšvēlēšanu aģitācijai valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas un radio pirmajā programmā ir viena nosaukuma deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem. Ņemot vērā minēto un to, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, tiesa secināja, ka pieteicēja varēja paredzēt, ka, neskatoties uz praksi iepriekšējos gados, Latvijas Televīzija ir tiesīga un var likumā noteiktajā ietvarā veikt redakcionālas izmaiņas raidījuma saturā.

Ievērojot to, ka konkrētajā gadījumā nav pierādījumu, ka Latvijas Televīzija būtu devusi kādu apsolījumu pieteicējai vai citām politiskajām partijām, ka noslēdzošajās fināla debatēs varēs piedalīties arī personas, kas nav 14.Saeimas deputāta amata kandidāti, pieteicējai nebija uz ko paļauties. Secīgi tiesa atzina, ka nav konstatējams tiesiskās paļāvības principa pārkāpums.

[3.6] Latvijas Republikas Satversmes 6.pantā noteiktais vienlīdzīgu vēlēšanu princips ietver arī politisko partiju vienlīdzīgas iespējas piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda, ka pieteicējai no Latvijas Televīzijas puses bija nodrošinātas tiesības piedalīties atsevišķos priekšvēlēšanu raidījumos. Tāpat, kā paskaidrojusi Latvijas Televīzija, pieteicējai un tostarp /pers. A/ bija iespēja piedalīties raidījuma "Aizliegtais Paņēmiens" pirmsvēlēšanu speciālizlaiduma "Kinoseanss" ierakstā 2022.gada 7.septembrī un 8.septembrī, kuru pieteicēja neizmantoja un savu dalību atteica. Tas nozīmē, ka pieteicēja un /pers. A/ personīgu apsvērumu dēļ nav izmantojuši visas tiem piedāvātās iespējas piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos.

Pieteicēja apgalvo, ka, izslēdzot no priekšvēlēšanu fināla debatēm pieteicējas izvirzīto vēlēšanu līderi, radītas acīmredzamas priekšrocības tieši pozīcijas partijām un to politiskajiem līderiem.

Šim apgalvojumam tiesa nepiekrita. Kā izriet no pieejamās publiskās informācijas, Centrālās vēlēšanu komisijas tīmekļvietnē vēlētāji varēja iepazīties ar partiju priekšvēlēšanu programmām. Priekšvēlēšanu aģitācijas periods pirms 14.Saeimas vēlēšanām ilga no 2022.gada 4.jūnija. Latvijas Televīzijā, Latvijas Radio un sabiedrisko mediju portālā "LSM.lv" jau no augusta nogales notika diskusijas ar politisko spēku pārstāvjiem, padziļināta programmu un partiju piedāvājumu analīze. Tas nozīmē, ka ikviens, kuram bija patiesa interese par Latvijas politiskajiem procesiem, varēja jau savlaicīgi iepazīties gan ar partiju priekšvēlēšanu programmām, gan sekot līdzi politisko spēku pārstāvju solījumiem un piedāvājumiem. Ņemot vērā, ka pieteicēja ir 2002.gadā izveidota politiskā apvienība un deputātu vietas ieguvusi jau 8.Saeimas vēlēšanās, tiesai neradās šaubas, ka vēlētājiem jau bija priekšstats par tās darbību. Tādēļ tiesa neuzskatīja, ka tieši konkrētas personas neesamība fināla debatēs būtiski varēja ietekmēt vēlēšanu rezultātus un vēlētāju dalību vēlēšanās.

Nav pamata apšaubīt, ka atbilstoši Latvijā pastāvošai politiskajai tradīcijai Valsts prezidents Ministru prezidenta amatam aicina tieši tās personas, kuras ir attiecīgās politiskās partijas Ministru prezidenta amata pretendenti, kā arī sevi ir veiksmīgi parādījušas priekšvēlēšanu debatēs. Tomēr tiesa nepiekrita, ka tieši šā amata pretendentu dalība fināla debatēs ir izšķirošais kritērijs, kas ietekmē Valsts prezidenta izvēli. Pirmkārt, šādi pieteicējas apgalvojumi ir subjektīvi un tiem nav pierādījumu. Otrkārt, atbilstoši Latvijas Televīzijas paskaidrotajam 2022.gada 2.septembra atbildē Nr.204/1-8.2 pieteicējas premjera kandidātam /pers. A/ tika plānots dot iespēju uzstāties un paust savu viedokli intervijā, kas demonstrēta sabiedrisko mediju portālā "LSM.lv" un LTV1, ar nosacījumu, ja pieteicēja būs sasniegusi 5% robežu. Paskaidrojumos tiesai Latvijas Televīzija norāda, ka pieteicējai, tostarp arī /pers. A/, bija iespēja piedalīties raidījuma "Aizliegtais Paņēmiens" pirmsvēlēšanu speciālizlaiduma "Kinoseanss" ierakstā 2022.gada 7.septembrī un 8.septembrī, kuru pieteicēja neizmantoja.

Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatēja vienlīdzīgu vēlēšanu principa pārkāpumu pret pieteicēju.

[3.7] Tiesa konstatēja, ka Latvijas Televīzijas rīcības plānu ar 2022.gada 22.augusta rīkojumu Nr.59/1-3 "Par VSIA "Latvijas Televīzija" rīcības plāna 14.Saeimas vēlēšanām apstiprināšanu" ir apstiprinājis Latvijas Televīzijas valdes priekšsēdētājs, prokūrists I.Priede. Pieteicēja norāda, ka rīkojumā nav norādīts tā izdošanas tiesiskais pamats, kā arī minētās amatpersonas tiesības izdot šādu rīkojumu, kas, ievērojot šīs kapitālsabiedrības statūtos noteikto, ļauj apšaubīt šādas amatpersonas vienpersoniskas, no publiskām tiesībām izrietošās pilnvaras.

Tiesa norādīja, ka atbilstoši Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 17.panta pirmās daļas 8.punktam SEPLP uzrauga sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību, kontrolējot tās atbilstību šajā

likumā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu atbilstību sabiedriskajam pasūtījumam un finanšu līdzekļu izlietojuma atbilstību apstiprinātajam budžetam.

Tātad secināms, ka sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības kontrole ietilpst SEPLP kompetencē. Līdz ar to gadījumā, ja pieteicēja uzskatīja, ka I.Priede ir pārkāpis pilnvaras vai viņa rīcība ir pretēja likuma normām, tai bija jāvēršas ar iesniegumu SEPLP. Līdz ar to tiesa šos pieteicējas apsvērumus nevērtēja.

[3.8] Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka Latvijas Televīzijas rīcības plāna 3.punktā noteiktais, kādas personas piedalīsies 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs, ir tiesisks. Tiesa nekonstatēja, ka Latvijas Televīzija savu rīcības brīvību lietas pārbaudes apjomā būtu izmantojusi, pārkāpjot normatīvo aktu prasības. Līdz ar to tiesa Latvijas Televīzijas faktisko rīcību atzina par tiesisku, bet pieteikumu par noraidāmu.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 20.jūnija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā pieteicējs atkārto pieteikumā norādītos argumentus. Papildus norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Tiesa nav ņēmusi vērā visus pieteikumā minētos argumentus, kas pamato to, kā Latvijas Televīzija ar savu prettiesisko rīcību ir pārkāpusi politisko partiju un to pārstāvju godīgas līdzdalības fināla debatēs nosacījumus.Turklāt spriedumā politisko partiju apvienība "Zaļo un Zemnieku savienība" ir kļūdaini nosaukta par politisko partiju.

[4.2] Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā, ka iepriekš Latvijas Televīzija nenoteica ierobežojumu atļaut Saeimas priekšvēlēšanu fināla debatēs piedalīties tikai viena nosaukuma deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem. No Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 1.panta 1.punktā minētā termina "aģitācijas veicējs" skaidrojuma izriet, ka politisko partiju izvēles, kas izriet no politisko partiju virsvadības principa, nedrīkst tikt ietekmētas un ierobežotas, tostarp arī no Latvijas Televīzijas puses.

[4.3] Tiesa nav ņēmusi vērā būtisku apstākli, ka pieteicēja savu 14.Saeimas deputāta amata kandidātu sarakstu Centrālajā vēlēšanu komisijā iesniedza 2022.gada 27.jūlijā, bet par Ministru prezidenta amata kandidātu, kurš būs /pers. A/, paziņoja jau 2022.gada 18.jūlijā. Savukārt rīcības plāns apstiprināts tikai 2022.gada 22.augustā. Līdz ar to secināms, ka Latvijas Televīzija apzināti pieņēma konkrēta satura rīcības plānu, lai nepielaistu /pers. A/ fināla debatēm un tādējādi negatīvi ietekmētu pieteicējas vēlēšanu rezultātu. Tādējādi acīmredzami pārkāpti sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi un ignorētas konkrētu vēlētāju tiesības.

[4.4] Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā pieteicējas lietā norādītos sociālās domas pētījumus, atbilstoši kuriem uzsvērta fināla debašu ievērojamā nozīme. Tas atspēko tiesas secinājumus, ka, izslēdzot no priekšvēlēšanu fināla debatēm pieteicējas izvirzīto vēlēšanu līderi, netiek radītas acīmredzamas priekšrocības tieši pozīcijas partijām un to politiskajiem līderiem.

Absolūti nepieļaujams ir tiesas secinājums, ka, tā kā pieteicēja ir 2002.gadā izveidota politiska apvienība un deputātu vietas ieguvusi jau 8.Saeimas vēlēšanās, nav šaubu, ka vēlētājiem jau bija priekšstats par tās darbību. Tiesas secinājums ir absurds, jo tad pieteicējas līdzdalībai priekšvēlēšanu aģitācijas procesos vispār nav nekādas nozīmes, kas pēc būtības ir pretrunā ar godīgu un demokrātisku priekšvēlēšanu procesu.

[4.5] Tiesa nepamatoti nav vērtējusi pieteikumā norādīto, ka rīcības plānu izdeva tāda amatpersona, kurai šādu pilnvaru nebija, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 7.pantā minēto tiesiskuma principu, kas ir patstāvīgs pamats attiecīgās Latvijas Televīzijas faktiskās rīcības prettiesiskuma konstatācijai.

Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā pieteikuma iesniegšanas termiņa, fināla debašu norises termiņa un vēlēšanu termiņa tuvošanos, lai, balstoties uz procesuālās ekonomijas principu, izvērtētu šā rīkojuma izdošanas pilnvarojuma neesību arī bez SEPLP novēlotas iesaistes.

[5] Latvijas Televīzija paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādīja, ka tā ir nepamatota.

**Motīvu daļa**

[6] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā ar pieteicējas apelācijas sūdzības un procesa dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[7] Pārbaudot pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, tajā skaitā pareizi interpretējusi un piemērojusi Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma normas.

Tiesa pamatoti atzina, ka konkrētajā gadījumā Latvijas Televīzijai kā sabiedriskajam elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim bija rīcības brīvība noteikt priekšvēlēšanu raidījumu, tajā skaitā 2022.gada 30.septembra fināla debašu, norises kārtību, kā arī veikt redakcionālas izmaiņas raidījuma saturā, attiecīgi izdodot rīcības plānu, kura 3.punkts paredz, ka fināla debatēs piedalās tikai 14.Saeimas deputāta amata kandidāti. Tas, ka tiesības piedalīties priekšvēlēšanu aģitācijā, izmantojot valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku, ir garantētas tieši vēlēšanu (konkrētajā gadījumā Saeimas) deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem, ir skaidri noteikts Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 6.panta pirmajā un otrajā daļā. Tiesību normas neparedz valsts pienākumu valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku piešķirt citām personām, kas nav sarakstā iekļautie vēlēšanu deputāta kandidāti.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, novērtējot lietā esošos pierādījumus, pareizi un pamatoti konstatēja, ka

konkrētā gadījumā Latvijas Televīzija nav pieļāvusi tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, kā to uzskata pieteicēja. Lietā nav konstatējams, ka Latvijas Televīzija deva pieteicējai vai kādai citai politiskajai partijai apsolījumu, ka 14.Saeimas priekšvēlēšanu fināla debatēs varēs piedalīties arī citas personas, kas nav 14.Saeimas deputāta amata kandidāti, proti, politisko partiju Ministru prezidenta amata kandidāti. Šādu apsolījumu nesatur arī tiesību normas. Tāpat tiesa pamatoti nekonstatēja vienlīdzības principa pārkāpumu. Pieteicējai, līdzīgi kā citām politiskajām partijām, kuras kandidēja 14.Saeimas vēlēšanās, tika nodrošināta iespēja piedalīties gan fināla debatēs (dalībnieku vidū deleģējot savus 14.Saeimas deputātu amata kandidātus), gan arī citos konkrētos Latvijas Televīzijas organizētajos priekšvēlēšanu raidījumos (dalībnieku vidū deleģējot gan savus 14.Saeimas deputātu amata kandidātus, gan savu Ministru prezidenta amata kandidātu).

Ievērojot minēto, Administratīvā rajona tiesa pamatoti nekonstatēja Latvijas Televīzijas prettiesisku rīcību, liedzot pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ tiesības piedalīties fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī. Tiesa ir izvērtējusi visus lietā būtiskos apstākļus, tostarp procesa dalībnieku argumentus.

Pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[8] Attiecībā uz apelācijas sūdzībā papildus norādītajiem argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Saskaņā ar Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 2.pantu šā likuma mērķis ir nodrošināt iespēju personai paust viedokli un iespēju sabiedrībai saņemt vispusīgu informāciju par deputātu kandidātiem, deputātu kandidātu sarakstiem, politiskajām partijām un politisko partiju apvienībām pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību domju vēlēšanām.

Tādējādi sabiedriskajam plašsaziņas līdzeklim saskaņā ar Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma mērķi un šā likuma 6. un 10.pantu ir jānodrošina iespēju politiskās organizācijas vai tās apvienības deputātu kandidātam tiesības vismaz vienreiz piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Pieteicējai tāpat kā citām politiskajām organizācijām un to apvienībām, bija tiesības paļauties, ka Latvijas Televīzija izpildīs no publisko tiesību normām izrietošās prasības un nodrošinās to tiesības vismaz vienreiz kādam no deputāta sarakstā esošajiem deputāta amata kandidātiem piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Kā jau to pareizi ir secinājusi Administratīvā rajona tiesa, Latvijas Televīzijai bija rīcības brīvība mainīt fināla debašu norises kārtību, ievērojot normatīvajos aktos – Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā – noteiktos nosacījumus un principus. Apgabaltiesa nekonstatē, ka ar savu rīcību Latvijas Televīzija iejaucas politisko partiju, tajā skaitā pieteicējas, tiesībās izvēlēties tās deputāta amata kandidātus vai Ministrija prezidenta amata kandidātus.

Nav apšaubāms tas, ka priekšvēlēšanu fināla debatēm ir būtiska un ievērojama nozīme. Vienlaikus apgabaltiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, nekonstatē, ka, neatļaujot fināla debatēs piedalīties pieteicējas izvirzītajam Ministru prezidenta amata kandidātam, radītas priekšrocības pozīciju partijām un to politiskajiem līderiem. Latvijas Televīzija konkrētajā gadījumā gan nodrošināja sabiedrībai informāciju par visām politiskajām partijām, kuras piedalījās 14.Saeimas vēlēšanās, gan arī deva iespēju politiskajām partijām, tostarp pieteicējai, informēt sabiedrību par savas partijas programmu un piedalīties tās organizētajos priekšvēlēšanu raidījumos, tajā skaitā pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam. Savukārt, kā to pamatoti atzina pirmās instances tiesa, piedalīties raidījumos, kas tiktu ierakstīti, nevis pārraidīti tiešraidē, ir pašas pieteicējas, tajā skaitā tās politisko līderu, izvēle un tiesības.

Pretēji pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītajam, apgabaltiesa uzskata, ka tiesa pamatoti vērsa uzmanību uz to, ka pieteicēja ir ar pieredzi bagāta politiskā partija, kas deputātu vietas ir ieguvusi jau iepriekšējās Saeimas vēlēšanās vismaz kopš 2002.gada. Līdz ar to tiesa pamatoti novērtēja arī to, ka šādā gadījumā tas, ka konkrētajās fināla debatēs nepiedalījās konkrētais pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāts, nevarēja būtiski ietekmēt vēlēšanu rezultātus. Turklāt tiesību normas neparedz politiskajai partijai tiesības uz valsts nodrošināto bezmaksas raidlaika izmantošanu personai, kas nav sarakstā iekļautais deputāta kandidāts.

Apgabaltiesa arī konstatē, ka, salīdzinot 14.Saeimas vēlēšanu rezultātus ar iepriekšējo vēlēšanu rezultātiem, 14.Saeimas vēlēšanās pieteicēja ir ieguvusi procentuāli augstākus vēlēšanu rezultātus un vairāk vietas Saeimā, nekā tas bija, piemēram, 13.Saeimas vēlēšanās 2018.gadā, 12.Saeimas vēlēšanas 2014.gadā (*12.Saeimas vēlēšanu rezultāti: http://sv2014.cvk.lv/index_rez.html, 13.Saeimas vēlēšanu rezultāti: https://sv2018.cvk.lv/pub/ElectionResults, 14.Saeimas vēlēšanu rezultāti: https://sv2022.cvk.lv/pub/velesanu-rezultati*).

[9] Pieteicēja apelācijas sūdzībā uzsver, ka Latvijas Televīzija apzināti pieņēma konkrēta satura rīcības plānu, lai nepielaistu pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātu /pers. A/ fināla debatēm, jo pirms rīcības plāna jaunā redakcijā pieņemšanas Latvijas Televīzijai jau bija zināms pieteicējas izvirzītais Ministru prezidenta amata kandidāts.

Apgabaltiesa konstatē, ka Latvijas Televīzija rīcības plānu pieņēma 2022.gada 28.augustā, tādējādi ievērojot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešo daļu un savlaicīgi to publiskojot. Rīcības plāns, kas tiek gatavots pirms katrām vēlēšanām atbilstoši Priekšvēlēšanu likuma 10.panta trešajai daļai, attiecināms uz visiem deputātu sarakstiem. Pieteicējas arguments ir tikai pieteicējas subjektīvais viedoklis, kas nav balstīts konkrētos faktos.

[10] Pieteicēja apelācijas sūdzībā atkārtoti norāda, ka Latvijas Televīzijas valdes priekšsēdētājam un prokūristam I.Priedem nebija tiesību izdot 2022.gada 22.augusta rīkojumu Nr.59/1-3 "Par VSIA "Latvijas Televīzija" rīcības plāna 14.Saeimas vēlēšanām apstiprināšanu".

Apgabaltiesa no Tiesu informācijas sistēmā pieejamiem Uzņēmumu reģistra datiem konstatē, ka I.Priede ir gan Latvijas Televīzijas valdes priekšsēdētājs ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību kopīgi ar visiem valdes locekļiem, gan prokūrists bez tiesībām atsavināt, ieķīlāt vai apgrūtināt ar lietu tiesībām nekustamo īpašumu, ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi. Ievērojot minēto, apgabaltiesa nesaskata pārkāpumu I.Priedes rīcībā, kā Latvijas Televīzijas valdes priekšsēdētājam un vienlaikus prokūristam apstiprinot rīcības plānu.

[11] Apgabaltiesa nekonstatē kļūdu pirmās instances tiesas spriedumā, tiesai pieteicēju nodēvējot par politisko partiju, nevis par politisko partiju apvienību.

Atbilstoši Tiesu informācijas sistēmā pieejamajiem Uzņēmumu reģistrā reģistrētajiem datiem pieteicēja "Zaļo un Zemnieku savienība" (reģistrācijas Nr.40008068957) Publisko partiju reģistrā kopš 2002.gada 25.jūlija ir reģistrēta kā politiskā partija. Reģistrācijas numurs atbilst gan pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā norādītajam reģistrācijas numuram. Tādējādi atzīstams, ka pirmās instances tiesa pareizi ir definējusi pieteicējas tiesisko formu.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

**nosprieda**

noraidīt politiskās partijas "Zaļo un Zemnieku savienība" pieteikumu par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Televīzija" faktiskās rīcības, ar kuru tā liedza politiskās partijas "Zaļo un Zemnieku savienība" Ministru prezidenta amata kandidātam /pers. A/ tiesības piedalīties valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Televīzija" 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs 2022.gada 30.septembrī, atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

K.Krastiņa

Tiesnese referente

A.Dreimanis

Tiesneši

U.Mihailova